

Van het graf naar de wieg met cradle to cradle!

Door: Irene Boers

Geslaagd was de openingsavond van de 'cradle to cradle' week van de stichting Ruw, op maandag 11 februari. Op deze avond werd de Tegenlicht documentaire 'Afval=voedsel' getoond en bediscussieerd met Louise Vet, professor in de evolutionaire ecologie en de maker van de documentaire Rob van Hattum.

Het uitgangspunt van cradle to cradle is 'waste=food'. Dit betekent niet dat je je schoen op moet eten als hij zijn beste tijd gehad heeft. Maar waarom kan de schoen niet als voedsel dienen voor een nieuwe? Waarom zou je het weggoien? Dat is toch weggegooid geld!

In Nederland is het reeds 'oude' concept gaan broeien na het verschijnen van "Afval=voedsel." Nederland kende dit concept nog niet. Maker Rob van Hattum: "Ik ben zo arrogant om te denken dat als ik niet ken, dat niemand het kent."

Van Hattum is maker van science&technology documentaires. Geïntigreerd door het boek "Cradle to Cradle," van de bedenkers McDonough (Amerikaanse architect/ontwerper) en Braungart (Duitse ecotoxicoloog) besloot van Hattum tot het maken van "Afval=voedsel." Deze documentaire veroorzaakte een kleine, nog voortdurende revolutie in Nederland. Bewijze ook de snelheid van de ontwikkelingen:

**Cradle to cradle in het echt:
Het voorbeeld van Rhoner,
textiel**

De Textielfabriek Rhoner in Zwitserland moest bijna sluiten omdat het zijn toxische (textiel)afval niet meer kwijt kon. McDonough overtuigt de directeur dat een oplossing vanuit het waste=food principe mogelijk is. Braungart werkt dit uit in de vorm van een biologisch afbreekbaar textiel en verf. Het textielafval wordt verwerkt tot vilt en gaat naar lokale boeren, als bedekking voor aardbeien in de winter. Dit verteert en dient weer als voedsel voor aardbeien. Waste=food, net zoals in de natuur.

twee dagen nadat de documentaire uitkwam, werd hij gebeld door het ministerie van VROM. Een paar weken later was het op de Belgische tv.

Prof. dr. Louise Vet in de evolutionaire ecologie is eveneens een 'believer.' Enthousast verspreidde ze illegale kopiën van Hattum's documentaire. Ze geeft aan dat er ook kritiek is op het concept, met name over de energie die het kost om te recyclen. Rob van Hattum geeft aan dat energie het probleem niet is. In de heetste zone van de aarde zou een oppervlakte van Frankrijk genoeg zijn voor de huidige energievraag van de hele wereld.

'Energy isn't the problem, matter is,' aldus Rob. Het materiaal wat wij verbruiken eindigt als chaotische mix van afval. Het beetje dat we recyclen, is eigenlijk 'downcyclen': het hergebruikte

materiaal komt in een inferieur product terecht en eindigt alsnog op de vuilnishoop. Met een groeiende welvaart en wereldbevolking, wordt dit probleem alleen maar groter. Van Hattum: "Kunnen we de rest van de wereldbevolking een welvaart van een VS-standaard ontzeggen?" In de cradle to cradle (C2C) benadering hoeven we ons volgens hem deze vraag niet te stellen.

In "Afval is voedsel" komt naar voren dat er een 'natuurlijke' overgang naar C2C zal plaatsvinden. Dit zal een ongeforceerde verandering vanuit de economie zijn. Afval is namelijk niet economisch, je gooit waarde weg. Braungart: "Je wil het concept van afval afschaffen. Waste=food. Niet zoals bij McDonalds, waar food=waste. Elke afvalstof dient als nutriënt voor een biologisch/technisch systeem, oftewel voor de natuur of voor menselijke producten." Een aantal voorbeelden van de praktische uitwerking van dit principe worden vertoont in de documentaire (zie hiervoor de tekstkaders). Opvallend in deze voorbeelden was het traditionele wantrouwen van industrie versus ecologie. Een Braungart met een Greenpeace geschiedenis in je fabriek, dat is eng. Het verfrissende van Braungart en McDonough is echter, dat ze meer zijn dan (wellicht voor sommigen) groene ecologische sokken.

Braungart stelt bijvoorbeeld: 'Let's celebrate abundance,' laten we blij zijn in overvloed. Want hoe meer afval, hoe meer voedsel. Bovendien: het cradle to cradle principe is economisch: het levert geld op. Dit laat het voorbeeld van Herman Miller en zeker van Ford goed zien. De stafchef van Ford, zegt dan ook dat de meeste mensen die zich met duurzaamheid bezig houden, bij de 'Planet van de triple P's blijven steken. McDonough en Braungart werken het duurzaamheidsprincipe echter volledig uit.

Na de film werden Rob van Hattum en Louise van Vet bevraagd. Met een kritisch en oplettend publiek ontstond zo een interessante discussie. Zo werd gevraagd of C2C geen ontwerprobleem kent,

aangezien een product in zijn keten verloren kan gaan. Van Hattum: 'Je verliest geen producten als je ze goed ontwerpt.' Waarop de bevraagster vroeg hoe je producten terug naar hun plaats (hun wieg) krijgt. Van Hattum: 'Hoe krijg je producten naar de winkel?' Verder werd de terechte vraag gesteld wat we doen met het probleem van overschotten aan nutriënten, bij het terugbrengen van afbreekbare stoffen in de biosfeer. Van

***Cradle to cradle in het echt:
Herman Miller, designstoelen***

Herman Miller is een producent van wereldberoemde designstoelen. McDonough ontwierp een gebouw voor hen dat 'de broeikas' wordt genoemd. Er is daglicht en natuurlijke luchtcirculatie. Geen airco dus. Een groot succes: werknemers zijn productiever en positiever. Zo positief zelfs, dat klanten rustig in de productiehallen rondgeleid worden. McDonough overtuigde het bedrijf ook de stoelen volgens het C2C concept te gaan ontwerpen. Dit uitgangspunt levert geld op: de stoelen zijn namelijk makkelijker te (de)monteren zijn.

Hattum: 'We moeten nutriënten naar hun origine terugbrengen, dit gebeurt nog niet.'

Van de Animal Science Group kwam een vraag over het 'shit problem': hoe kunnen we nutriëntenstromen van de landbouw recyclen? Het antwoord van Louise van Vet: de oplossingen moeten jullie bedenken! Gebruik het concept als uitgangspunt in je studie of baan!

Louise van de Vet was tevens niet bang haar mening te laten horen: "Waarom maken we gebruik van inefficiënte waterzuivering? Waarom wordt het niet lokaal opgelost, op een natuurlijke manier? Omdat de waterschappen de macht hebben!" "Afvalwaterzuivering stamt van een era waarin het vertrouwen in de technologie als oplossing van milieuproblemen erg groot was. Maar waarom zou je niet ook gebruik maken van de natuur?"

De scherpst geformuleerde opmerking kwam van een jongeman die als reactie op het propageren van lokaal produceren stelde dat dit tegen het principe van 'economies of scale' gaat. (Schaalvoordelen, die meestal ontstaan doordat een schaalvergroting een gunstigere verhouding van productie versus kosten geeft.)

***Cradle to cradle in het echt:
Ford Rouge Center***

De skeptische Bill Ford had een afspraak van 30 minuten met McDonough om een oplossing voor zijn zwaar vervuilde fabrieksterrein te zoeken. Minuten werden uren en de afspraak liep uit in een gigantische opdracht voor McDonough, waar een investering van 2 miljard in 20 jaar tijd mee gemoeid was. Nog voor hij wist dat hij de opdracht had, werd dit publiek bekend gemaakt, zodat beide partijen er niet onderuit konden. Het stel maakt indruk: stafchef O'Brien verteld dat hij 'emotionally moved' is door Braungart/McDonough. Het cradle to cradle ontwerp, met elementen als een waterzuiverend gebouw en een dak van de productiehal als weiland, levert een besparing van 35 biljoen op. Door het groene dak bijvoorbeeld, treedt minder UV-schade op, waardoor het minder vaak vervangen hoeft te worden.

Interessant was dat er ook een student van de Business school aan het woord kwam. Hij vertelde dat hij de zaak nog nooit zo gezien had, je bent bezig met winstgevendheid, maar nooit met het milieu.

Louise van Vet eindigt door nog eens te benadrukken dat wij dit concept moeten gaan uitvoeren, met een interdisciplinaire aanpak. Dat onderzocht moet worden waar in de universiteit er met dit concept gewerkt wordt en als dit niet gebeurt, waarom dat dan niet zo is.

Hoe inspirerend het ook, men heeft bij het concept echter ook zijn vraagtekens, is zijn eenvoud niet zijn zwakte? De discussie is levendig en moeilijk te stoppen. Het restafval van deze avond biedt in ieder

geval genoeg voedsel voor de volgende cradle to cradle discussieavond! Ruben Borge, coördinator van RUW, spoort het publiek dan ook aan om vooral terug te komen.